

AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION

**Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)**

БЮЛЕТИН №1

Януари 2021

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация *“Америка за България”*.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация *„Америка за България“* или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Предварителната оценка на НСИ за брутната продукция в зърнопроизводството е за спад от 13%, а при маслодайните култури – 9%. Големият спад в реколтата през 2020 г. с около 15-17% ще бъде компенсирано частично с ценови ръст от 10%. Производствените разходи също намаляват и по изчисления на САРА, свиването в добавената стойност може се ограничи до около 6%.
- Износът на зърнени и маслодайни култури към м.януари, 2021 г. е с темпове значително по-слаби отколкото година по-рано. При пшеницата са изнесени 1,6 млн.т. (3,1 млн.т. към 01.2020 г.). Причините за по-слабия износ са най-вече в пониската реколта и по-слабото експортно търсене. Очакванията на САРА са износът до края на пазарната година да стигне 3,3 млн.т.
- Износът на рапица от началото на реколтната година към м.януари, 2021 г. е 179 хил.т., което е 44% под това от предходната година. Предвижданията на САРА са до края на пазарната година да достигнат около 240 хил.т.
- Износът на царевица до м.януари, 2021 г. е 500 хил.т., което е 45% под същото количество изнесено година по-рано. По-малката реколта, растящото вътрешно използване и ограниченото търсене за износ при силната световна реколта и високите пазарни цени са сред основните причини за равнището на търговия.
- Засетите площи с есенни култури по оценки на САРА е с 2-3% под миналогодишното. Площите, които се очаква да бъдат засети при пшеница са около 1,2 млн.ха, ечемика да остане на равнища около 115 хил.ха, а рапицата да претърпи намаление до 120 хил.ха. При благоприятна от климатична обстановка зима, това намаление може да бъде компенсирано от пролетниците.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- FOB цените от Украйна към края на м.януари скачат с 10-15%: хлебна пшеница - 294 US\$/т, ечемика - 255 US\$/т, фуражна пшеница - 287 US\$/т. При царевицата FOB цената е 267 US\$/т, а слънчогледовото олио достигна връх от 1300 US\$/т. Причината е очакванията за въвеждане на експортни ограничения от Русия и влошаване условията в Черно море за транспортиране.
- Русия предвижда да въведе квота и мито за износ на зърно от 15 февруари, 2021 г. равняващо се на около 30 US\$/т при пшеницата, а от 1 март - 60 US\$/т. В момента се наблюдава отдръпване на търсенето на пшеница на външните пазари, заради високите цени. По данни на [ИКАР](#) цените на слънчогледовото олио растат с най-висок темп. Митата за износ на слънчоглед от началото на м.януари са увеличени от 6,5% до 30%.
- Цените на палмовото масло, FOB Индонезия за година бележат ръст от 41%, достигайки в края на м.януари 1030 US\$/т, а CIF цената в Ротердам е 1060 US\$/т.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	10.2020	11.2020	12.2020	01.2021*	02.2021*
Хлебна пшеница	355,96	375,52	379,43	385	385
Фуражна пшеница	326,62	355,96	359,87	360	365
Ечемик	279,86	287,51	287,51	290	290
Царевица	316,84	346,18	352,05	355	360
Слънчоглед**	780,80	824,50	865,40	880	890

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ

- Липсва информация

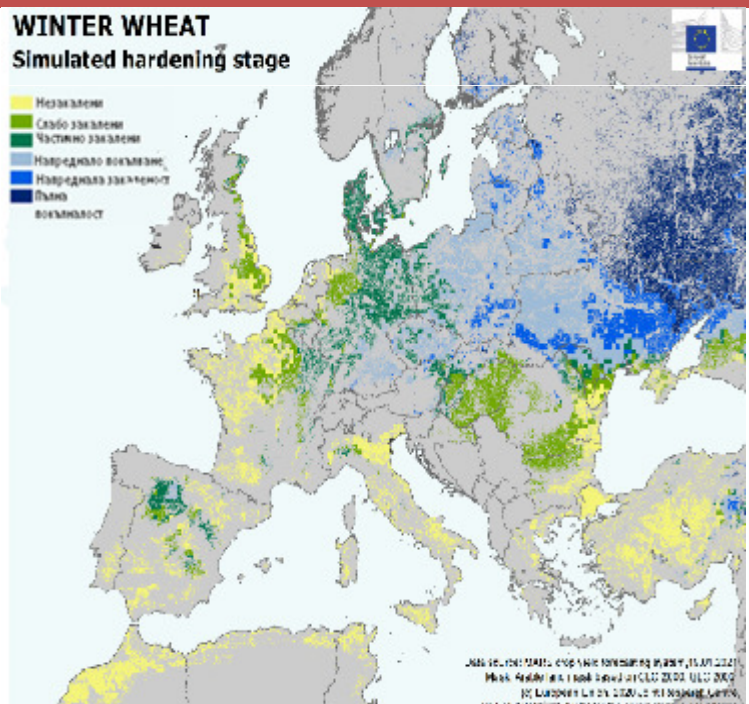
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	11.2020	12.2020	% изменение годишна база
Пшеница, евро/тон (Мексикански залив)	183,24	-	-
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	-	-	-
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	160,93	-	-
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	752,34	-	-

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Развитие на зимната пшеница и степен на закаляване на посевните семена към 19 януари, 2021 г. на JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, January, 2021

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Неблагоприятна за производството на зеленчуци се оказва 2020 г. по данни на НСИ. Брутната продукция ще падне с 10%, което се дължи основно на свиване на физическото производство. На годишна база се очертава спад на производството с 17% в сравнение с 2019 г. Цените на зеленчуците ще бъдат с 8-10% по-високи от миналогодишните.
- Делът на зеленчукопроизводството в растениевъдната продукция за 2020 г. ще остане на нива около 7,5%, докато в Брутната селскостопанска продукция ще е около 5,1%. Това е леко понижение от 5,2% през 2019 г.
- По първоначални оценки производството на домати е сред най-силно засегнатите сектори в зеленчукопроизводството, където може да има до 30% спад на годишна база. Делът на доматиите съставлява около 20% от брутната продукция от зеленчуци през 2020 г., докато година по-рано е възлизало на 25%.
- Средните цени на дребно на пипер и краставици през 2020 г. са по-високи с около 10%. При доматиите те достигат средногодишни равнища от 2,58 лв/кг, което е с -1% надолу в сравнение с 2019 г. При краставиците, средногодишните цени за 2020 г. са с 11% нагоре, достигайки 2,98 лв/кг. При зеления пипер, цените на дребно са с 8% по-високи от 2019 г., равнявайки се на 2,50 лв/кг.
- След като през м.ноември цените на едро и дребно на основните зеленчуци се повишаха осезаемо през последните два месеца слабото търсене ги понижава. За м.януари, те са 27% по-ниски при доматиите на едро и 47% при краставиците за година. При цените на дребно тези разлики на са така изразени, което се обяснява с повишените разходи в търговията на дребно и склонността ѝ да задържа цените при ръст на цените на едро и да ги запазва при тяхното понижение.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Световното развитие на зеленчукопроизводството прогресира с годишен ръст от 1 до 2%. Световното производство на краставици достига 87,8 млн.т през 2019 г., което е нарастване с 2% за година. Площите на които се разгръща това производство са 2,2 млн.ха.
- Световното производство на домати за 2019 г. се изчислява на 180,8 млн.т. През 2018 г. то е измерено по данни на [FAO](#) на 179,9 млн.т. Реколтираната площ от домати за 2019 г. е 5 млн.ха. От началото на века, производството на домати се увеличава с около 60%, което нарежда доматиите, не само като най-консумираният, но и най-бързо растящия в производствено отношение зеленчук.
- Производството на зелен и лютив пипер в световен мащаб се нарежда надолу в световната производствена класация. За 2019 г., производството достига 38 млн.т. Китай държи около 50% от производството, докато ЕС е с дял от 7,3%, а Турция с 6,8%.

Изкупни цени, лв./тон

	10.2020*	11.2020*	12.2020*	01.2021*	02.2021*
Домати	0,85	0,90	0,90	1,00	1,20
Краставици	1,00	1,20	1,15	1,35	1,45
Пипер	0,65	0,70	0,80	1,10	1,30

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	10.2020	11.2020	12.2020	01.2021*
Домати - оранжерийни	2,23	2,41	2,00	1,80
Домати - внос	1,26	1,86	1,86	1,71
Краставици - оранжерийни	1,63	2,17	2,35	2,35
Краставици - внос	1,41	1,51	1,51	1,55

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	10.2020	11.2020	12.2020	01.2021*
Домати	2,33	2,78	2,75	2,63
Краставици	2,44	3,15	2,94	3,58
Чушки (зелени)				

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Цените на доматиите в ЕС през м.декември остават без промяна в сравнение с предходния месец на нива около 0,97 евро/кг. Тези цени са сред най-ниските за последните 5 години. Испания отново е засегната от низходящ тренд, като цените са на равнища от 0,66 евро/кг през м.декември, докато Холандия, другият водещ производител на домати за прясна консумация има 33% увеличение за месец. Цените за м.януари и февруари в ЕС се прогнозира да бъдат между 0,95-1,05 евро/кг, като останат под средните за този период на годината.
- През м.януари цените на сладкия пипер в ЕС се задържат относително високи. Цените на едро в Испания са около 1,25 евро/кг, което е с 4% над тези от миналата година. Цените на едро на сладкия пипер в Турция остават на равнища до 0,52 US\$/кг, което е с 2% надолу за месец и +16% на годишна база. Цените в следващите месеци ще зависят от търсенето, което спада и от инфлацията.
- Цените на едро на краставици през м.януари продължават леко да се повишават, като предлагането в ЕС е доста ограничено, предпоставка за покачване на цените. В Полша, където цените имат силен арбитраж, заради внос от различни места, цените остават високи – 1,20 евро/кг, по данни на www.tridge.com. Цените в Турция остават по-ниски отколкото през същия месец на миналата година, макар да се повишават до 0,45 US\$/кг.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Първите оценки на националните сметки в селското стопанство на НСИ показват, че производството на мляко през 2020 г. ще бъде с около 0,9% над производството от 2019 г. Изкупните цени са с около 1% под тези от предишната година. Делът на млечния сектор в животновъдната продукция се изчислява на 31%, а в брутната продукция от отрасъла е 8%.
- Стойността на вноса на мляко и млечни продукти по предварителни оценки на САРА ще бъде с между 5-10% под този от 2019 г. и ще възлиза на сума от 380 млн.лв. Преобладаваща част от вноса се пада на готовите за консумация продукти – 60%.
- Стойността на износа на млечни продукти от страната за 2020 г. по последващи оценки на САРА ще е за около 200 млн.лв. Около 80% от този износ се пада на сирената и изварите.
- По данни на МЗХГ за преработените количества краве мляко през 2020 г. са за увеличение на преработеното мляко е с 6,5% (43,6 хил.т.). Доказването на количества преработено мляко от производителите вероятно продължава да оказва влияние за изсветляване на продажбите.

Развитие на млечната верига в света

- През м.ноември изкупеното мляко нараства с 1% (117 хил.т.) на месечна база. За периода януари-ноември изкупеното краве мляко в ЕС нараства с +2%.
- Средната цена на суровото мляко в ЕС-27 през м.декември остава на нивото на ноември – 0,77 лв./кг., а за ЕС-13 нараства с 1,5% до 0,69 лв/кг. Повишението на цените на фуражите ще задържа високи изкупните цени на млякото, които на регулирания пазар се нареждат на 4 място по равнища за последните 20 години.
- Цената на Спот пазара Лоди в Италия през м.януари се колебае между 0,34 и 0,37 евро/л. Несигурността в икономиката се отразява и на пазара на свободни количества мляко, където цените ще продължат да нарастват.
- Цените на млечните продукти в ЕС за м.януари се повишават за сухото мляко (+2,7%), за маслото (+2%). Цената на сирене Чедър намалява с 0,6%. Към края на януари сравнени със САЩ и Океания, ЕС има най-конкурентна цена при сирене Чедър.

Актуална информация

- От 2 до 15 февруари 2021 г. се отваря прием по de minimis за стопаните, отглеждащи млечни животни. Бюджетът по схемата е 22,26 милиона лева. Държавната помощ е насочена за изхранване на животните. Цените на фуражите през тази година се повишиха осезаемо, което или ще доведе до повишаване на изкупните цени на млякото или ще се отрази на продуктивността на животните.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	10.2020	11.2020	12.2020	01.2021*	02.2021*
България	62,59	62,59	63,00	64,00	65,00
ЕС (13)	66.52	68.47	69.53		

*Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)*

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	11.2020	12.2020	01.2021	Δ%м-1	Δ%у-1
България					
ЕС (28)	424.4	434.1	445.9	+2.7	+23.9

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	11.2020	12.2020	01.2021	Δ%м-1	Δ%у-1
България	1584.0	1512.0	1536.0	+1.6	-10.3
ЕС (28)	680.6	661.1	674.8	+2.0	-21.8

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	11.2020	12.2020	01.2021	Δ%м-1	Δ%у-1
България	1102.0	1107.0	1073.0	-3.1	+2.0
ЕС (28)	606.3	606.3	602.4	-0.6	+1.7

Δ%м-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
Δ%у-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Според средносрочна прогноза на ЕК за производството на мляко в Съюза се очаква да нараства с 0,6% годишно, по-бавен темп в сравнение с миналото. Увеличението на търсенето на сухо мляко на световните пазари се очаква да спомогне за затваряне на ножицата с цените на маслото и подкрепи ръста на изкупите цени. Хранителните стойности и положителния здравен имидж на европейските млечните продукти се очаква да подкрепят растежа на търсенето. Други фактори с положително влияние са нарастването на населението и доходите в света въпреки нарастващото самозадоволяване. В резултат се очаква ЕС да остане най-големият износител на млечни продукти.
- Най-голяма част от допълнително произведеното мляко ще бъде насочено към производство на сирене. Очаква се ЕС да реализира 49% от световния износ на сирена към 2030 г. Консумацията на кисели млека и сметана се очаква да остане стабилна, но да срещне конкуренция от алтернативни млечни продукти. Големият риск пред европейското млечно животновъдство са в “Зелената сделка”, където амбициите за намаляване на CO₂ могат да намалят конкурентоспособността

Месо

Производство и търговия на месо в България

- По предварителни данни на НСИ, брутната продукция на месо за 2020 г. ще се повиши с 4% в сравнение с 2019 г. Говеждоството, и в по-малка степен птицевъдството ще допринесат за това нарастване. В резултат на нарастването, производството на месо ще формира 56% от брутната продукция от животновъдство и 15% от цялото земеделие.
- Според официалните данни произведеното в кланиците свинско месо до м.ноември 2020 г. възлиза на 57 хил.т., което е намаление с 14,3 хил. тона спрямо година по-рано. Въпреки спада на производството, през следващите месеци не се предвижда растеж на ценовите равнища, които е вероятно да се задържат стабилни около 3,45-3,50 лв./кг кланично тегло.
- Причините за очакваното задържане на ценовия растеж са понижените цени на свинското месо в ЕС, като българският пазар е силно интегриран с него. Средните европейски цени през м.януари са с 29% под нивото на същия месец на 2020 г., докато в България прогнозните нива са с 20% по-ниски от година по-рано. Очакванията са цените на свинското месо в ЕС да останат под натиск, като не е изключено да има известно понижение, което ще се отрази и на вътрешния пазар.
- Очакваните цени на едро на говеждото и телешкото месо през м.януари и февруари са с между 6% и 8% под равнището на същите месеци на предходната година, но близо до тези от 2018 г. и 2019 г. Общото производство в кланиците за единадесетте месеца на 2020 г. възлиза на 5,6 хил. тона, което е с 13% над нивото от 2019 г., но с около 14% под равнището от 2018 г. Предварителните оценки не предвиждат съществено нарастване на поголовието, вкл. на животните с месодайно направление през 2020 г., което е вероятно да доведе до задържане или слабо увеличение на производството през настоящата година.
- Стабилното търсене в страната ще поддържа цените на пилешкото месо на ниво от 2,80 лв./кг кланично тегло през м.януари и февруари. Ценовите равнища са с 9% по-ниски от отчетените през първите два месеца на изминалата година. Произведеното в промишлени условия месо от бройлери до м.ноември 2020 г. е в размер на 79,9 хил. тона – с 2,5% по-малко от произведеното количество през същия период на 2019 г.

Важни събития през м.януари, 2021 г.

- Според доклад на USDA (FAS) в Китай – най-големият потребител на месо в света, през последните години нараства търсенето на растително базирани алтернативи на месните продукти. Производството на водещите компании в тази пазарна ниша се фокусира върху продукти – заместители най-вече на говеждото и свинското месо, чиито пазарни цени са по-високи. В условията на COVID-19 търсенето на този вид продукти се повишава, движено от потребителския интерес към повече протеини.

Цени, лв./тон кланично тегло

	10.2020	11.2020	12.2020	01.2021*	02.2021*
Говеждо и телешко месо	4029	4185	3794	3900	4100
Свинско месо	3657	3560	3481	3450	3500
Пилешко месо	2836	2797	2797	2800	2800
Агнешко месо	12732	12772	12615	-	-

*Прогнозни цени

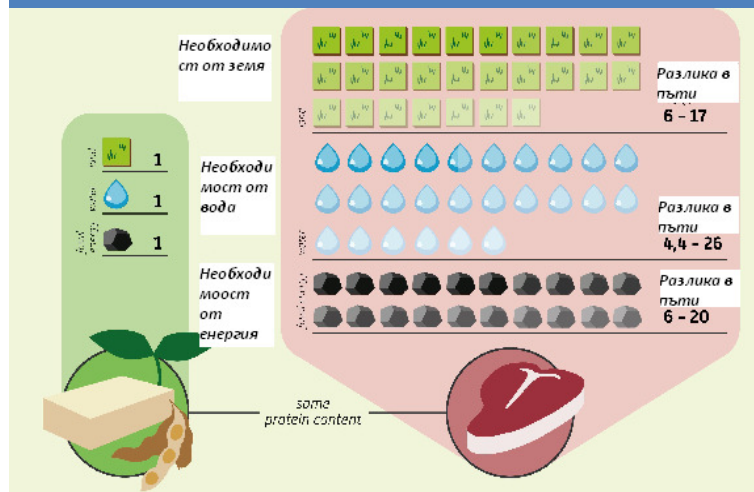
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- През последния месец на изминалата година глобалният индекс на цените на месото, отчитан от ФАО, отбелязва увеличение с 1,7% на месечна база. Въпреки това стойността на показателя остава с 12% под тази за декември 2019 г. Най-голям спад е регистриран при цените на пилешкото месо, следвани от на овчето, свинското и говеждото месо.
- Според актуализираната прогноза на USDA, световното производство на свинско месо ще достигне 103,8 млн. тона през 2021 г. (+6,1% на годишна база). Основен фактор за предвиждания растеж е очакваното увеличение на производството в Китай – с 14% над равнището от 2020 г. Експертите прогнозираят задържане на производството в ЕС на равнището от предходна година. Разширяването на производството в страната ще посрещне част от потребителското търсене, което ще доведе до известен спад на вноса.
- Прогнозните оценки сочат спад на производството на пилешко месо в ЕС през 2021 г. с около 1% на годишна база, при очаквано слабо увеличение с 1,4% в глобален план. Предвижда се световното производство на говеждо и телешко месо да се повиши до 61,2 млн. тона (+ 1,8% спрямо 2020 г.), докато в ЕС ще намалее с около 1%.

Разлика в използваните ресурси за производството на едно и също количество животински и растителен протеин

Източник Ecologic Institute 2019: <https://www.ecologic.eu/16618>